DOI 10.70286/SV-30.10.2026.007

Цифровий сторітелінг як ефективний засіб формування іншомовної монологічної компетентності старшокласників

Еліна Поддубровська, здобувачка магістерського рівня вищої освіти
Факультет іноземної філології
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
Науковий керівник:
Чухно О.А., канд. пед. наук, доцент

Постановка проблеми. Навчання англійської мови у старшій школі передбачає розвиток здатності учнів самостійно створювати зв'язні усні висловлювання відповідно до комунікативного наміру, проте відтворення готового тексту або відповіді на окремі запитання не забезпечують достатньої практики побудови цілісного монологу. Учневі потрібно визначити головну думку, установити послідовність її розгортання, дібрати мовні засоби та врахувати потреби слухача. Цифровий сторітелінг дає змогу організувати таку діяльність через створення історії, у якій власне усне мовлення автора поєднується із зображеннями й іншими мультимедійними елементами. Методична проблема полягає у визначенні умов, за яких підготовка цифрового продукту сприяє розвитку монологічних умінь.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В. І. Павлюк (2021) розглядає можливості цифрових платформ для створення історій на уроках англійської мови в початковій школі та подає рекомендації щодо планування такої діяльності. Т. Харченко та Н. Гостіщева характеризують види цифрового освітнього сторітелінгу й можливості використання мультимедійних сервісів у навчанні англійської мови (2024). Дж. Арроба та Г. Акоста (Arroba & Acosta, 2021) досліджували автентичний цифровий сторітелінг у навчанні англійської мови студентів і зафіксували поліпшення усного мовлення після його використання. Автори оцінювали організацію висловлювання, мовне оформлення, спосіб представлення, допоміжні матеріали та центральну думку (Arroba & Acosta, 2021). Дж. Ш. Фу та ін. (Fu et al., 2022) звернулися до впливу цифрового сторітелінгу на іншомовну мовленнєву компетентність. Систематичний огляд В. Наїра та М. М. Юнус (Nair & Yunus, 2021) узагальнює дослідження застосування цифрових історій для вдосконалення говоріння на різних освітніх рівнях. Ці праці створюють підґрунтя для методичного проєктування, однак положення щодо інших вікових груп і результати, отримані в інших освітніх контекстах, потребують адаптації та перевірки в українській старшій школі.

Обґрунтування актуальності дослідження. Для старшокласників важливо пов'язувати іншомовне спілкування з особистісно значущими темами, можливістю вибору та зрозумілим адресатом. Підготовка цифрової історії може забезпечити таке поєднання: учень визначає, про що розповісти, добирає спосіб представлення подій і пояснює їхнє значення для слухача. Водночас поширеність цифрових матеріалів у навчанні актуалізує потребу в завданнях, де технологія підтримує мовленнєву діяльність. Особливої уваги потребує перехід від багаторазово відредагованого запису до самостійного усного висловлювання за обмеженої підтримки.

Формулювання мети дослідження. Мета роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні можливостей цифрового сторітелінгу для формування англомовної монологічної компетентності старшокласників та визначенні послідовності роботи над цифровою історією. Для досягнення мети використано аналіз наукових публікацій, зіставлення методичних положень і моделювання навчального завдання.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих результатів. Іншомовна монологічна компетентність передбачає здатність створювати самостійне, зв'язне й змістовно завершене усне висловлювання відповідно до комунікативного завдання. У Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти вимоги до монологічного мовлення представлено через дескриптори усної продукції, які охоплюють опис досвіду, надання інформації та обґрунтування власної позиції. Розгорнутість, послідовність і аргументованість висловлювання співвідносяться з рівнем володіння мовою (Council of Europe, 2020). Формування цієї компетентності передбачає розвиток умінь планувати зміст повідомлення, логічно поєднувати його частини, добирати відповідні лексико-граматичні засоби, забезпечувати зрозумілість вимови та плавність мовлення. Зазначені дескриптори слугують орієнтиром для визначення складності навчальних завдань і критеріїв оцінювання монологічних висловлювань учнів (Council of Europe, 2020).

Одним із засобів організації такої роботи є цифровий сторітелінг, що поєднує розповідання історій із використанням цифрових технологій. Результатом цієї діяльності є цифрова історія, тобто мультимедійна розповідь, у якій словесний виклад поєднується із зображеннями, аудіо- та відеоматеріалами (Харченко & Гостіщева, 2024). Для розвитку англомовного монологу основу цифрової історії має становити власне усне висловлювання учня. Візуальні та звукові елементи добираються відповідно до його змісту й допомагають передати головну думку розповіді.

Цифрову історію доцільно будувати навколо події, проблемної ситуації або зміни поглядів оповідача. Підготовка такої розповіді спонукає учня встановлювати часові й причинно-наслідкові зв'язки, описувати обставини, пояснювати мотиви вчинків і формулювати власну оцінку. Зображення можуть слугувати опорами для збереження послідовності викладу, а прослуховування власного голосового запису дає змогу виявляти невиправдані повтори, надмірні

паузи та недоліки вимови. Подальше редагування й повторне озвучення історії створюють умови для цілеспрямованого вдосконалення монологічного мовлення.

Роботу над цифровою історією доцільно організовувати за п'ятьма взаємопов'язаними етапами.

На мотиваційно-орієнтувальному етапі вчитель визначає комунікативне завдання, адресата та критерії оцінювання. Учні аналізують короткий зразок: з'ясовують, як починається історія, що забезпечує розвиток подій і як завершення пов'язане з основною думкою. Наприклад, після перегляду англомовної цифрової історії про несподівану зустріч учитель пропонує запитання: "What happened?", "Why was this meeting important?", "How did it change the character's opinion?". Обговорення допомагає визначити послідовність подій та способи вираження авторського ставлення.

Для створення власних історій можна запропонувати теми "A day when everything went wrong" («День, коли все пішло не за планом»), "A place worth discovering" («Місце, яке варто відкрити для себе») або "A small action that helped someone" («Невеликий учинок, який комусь допоміг»). Комунікативне завдання конкретизується через адресата й мету: розповісти іноземним однолітkам про цікаве місце свого міста або пояснити на прикладі історії, чому важливо допомагати іншим. Учитель заздалегідь повідомляє, що оцінюватимуться змістова завершеність, послідовність викладу, доречність мовних засобів і зрозумілість мовлення.

На етапі планування учень формулює головну думку та створює розкадрування: для кожного фрагмента визначає зображення, ключові слова й зміст усного повідомлення. Доцільно передбачити вступну ситуацію, розвиток подій, поворотний момент і підсумкове осмислення, таке розкадрування допомагає побачити змістові прогалини ще до запису. Учитель пропонує засоби зв'язності відповідно до рівня класу, наприклад: *at first, a little later, as a result, looking back,* а учні добирають їх відповідно до логіки власної історії.

Мовленнєво-репетиційний етап передбачає підготовку чернетки, перевірку доречності лексики та усне відпрацювання. Розгорнутий сценарій поступово скорочують до ключових слів, наприклад: "missed the bus; met a friend; found a solution". Учень прослуховує пробний запис і визначає завдання для вдосконалення: уточнити зв'язок між подіями за допомогою "however" або "as a result", усунути повтори чи інтонаційно виділити головну думку. Зворотний зв'язок учителя й однокласників доцільно зосереджувати на змісті та зрозумілості повідомлення, після чого опрацьовувати мовні неточності.

На етапі цифрового оформлення учень поєднує власний голосовий запис із візуальними матеріалами в редакторі презентацій або відео. Наприклад, історію про подорож можна представити за допомогою фотографій місцевості, карти маршруту та авторського озвучення. Для початкового завдання достатньо кількох зображень і послідовної звукової доріжки. Анімацію та фонову музику слід обмежувати, щоб вони не заважали сприйманню мовлення. Джерела запозичених

матеріалів необхідно зазначати, дотримуючись умов їх правомірного використання, автоматично синтезований голос не дає змоги оцінити власне говоріння учня.

Презентаційно-рефлексивний етап охоплює перегляд історій, обговорення їхнього змісту та самооцінювання. Після демонстрації доцільно запропонувати короткий монолог без відтворення запису: переказати історію з іншої перспективи або пояснити власний висновок. Завдання допомагає з'ясувати, наскільки учень здатний використати опрацьований матеріал у новій мовленнєвій ситуації. Для учнів із недостатнім технічним забезпеченням можна передбачити роботу з пристроєм у школі або презентацію з окремим аудіофайлом.

Прикладом авторського навчального завдання є цифрова історія "A small decision that made a difference". Учням пропонується створити двохвилинну англомовну розповідь для однолітків про рішення, яке змінило перебіг подій. Орієнтовні опори: What happened? What did you decide? What changed? Why does it matter? Після перегляду учень пояснює, як міг би розвиватися сюжет за іншого рішення. Тривалість і кількість візуальних опор є параметрами запропонованого завдання та можуть змінюватися відповідно до навчальних потреб.

Для оцінювання доцільно враховувати відповідність комунікативному завданню, змістову завершеність, зв'язність, лексико-граматичне оформлення, зрозумілість вимови, плавність і самостійність мовлення. Технічне оформлення варто коментувати окремо, щоб майстерність монтажу не визначала оцінку монологічних умінь. Результатом проведеного теоретичного аналізу є запропонована послідовність навчальної роботи, яка поєднує створення історії з поступовим скороченням мовленнєвих опор. Для емпіричної перевірки її ефективності необхідно зіставити початкові й підсумкові самостійні монологи за однаковими критеріями та врахувати вплив попередньої мовної підготовки.

Висновки. Цифровий сторітелінг має дидактичний потенціал для формування іншомовної монологічної компетентності старшокласників завдяки поєднанню планування висловлювання, усної практики, самоконтролю та представлення результату адресатові. Його реалізація потребує пріоритету мовленнєвої мети, доступних технічних засобів і поступового переходу до самостійного говоріння. Запропонована послідовність роботи може слугувати основою для розроблення серії завдань на уроках англійської мови. Перспективу подальшого дослідження становить перевірка впливу такої серії на зв'язність, плавність і самостійність англомовного монологу учнів старших класів.

Список використаних джерел

1. Arroba, J., & Acosta, H. (2021). Authentic digital storytelling as alternative teaching strategy to develop speaking skills in EFL classes. *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network*, *14*(1), 317–343. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/LEARN/article/view/248693

2. Council of Europe. (2020). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume*. Council of Europe Publishing.
3. Fu, J. S., Yang, S. H., & Yeh, H. C. (2022). Exploring the impacts of digital storytelling on English as a foreign language learners' speaking competence. *Journal of Research on Technology in Education*, *54*(5), 679–694. https://doi.org/10.1080/15391523.2021.1911008
4. Nair, V., & Yunus, M. M. (2021). A systematic review of digital storytelling in improving speaking skills. *Sustainability*, *13*(17), Article 9829. https://doi.org/10.3390/su13179829
5. Павлюк, В. І. (2021). Цифрові платформи для створення сторітелінгу на уроках англійської мови у початковій школі. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*, (3, т. 2), 185–190. https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.3.2.28
6. Харченко, Т., & Гостіщева, Н. (2024). Освітній потенціал цифрового сторітелінгу в навчанні англійської мови. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*, *1*(32), 230–237. https://doi.org/10.33842/22195203-2024-1-32-230-237